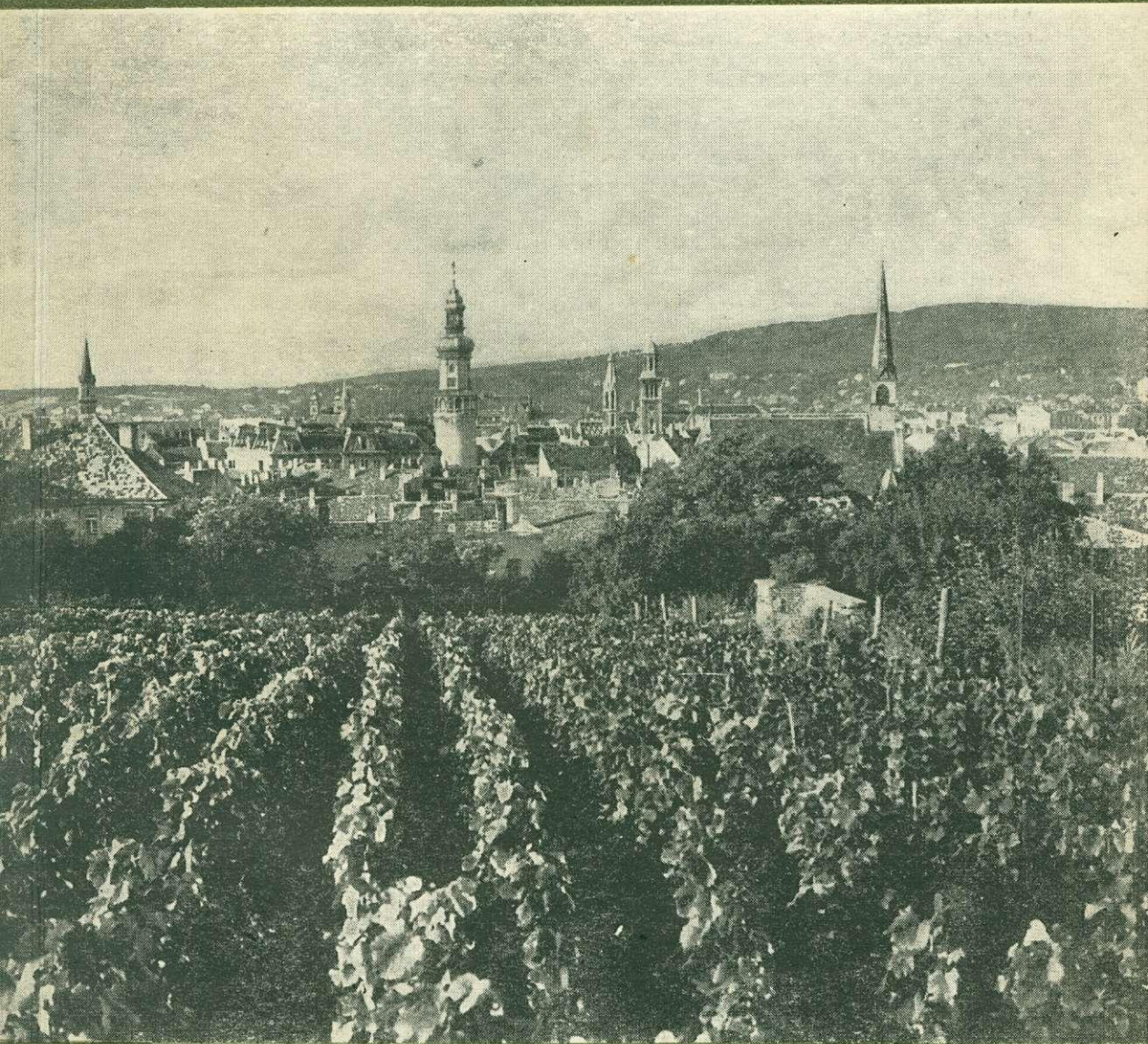

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 101. ÉVFOLYAMA

1966. NOVEMBER XV. ÉVFOLYAM II. SZÁM

TARTALOM

JUBILEUMI TUDOMÁNYOS ÜLÉSSZAK

<i>Földes László</i> : A magyar erdőgazdaság helyzete és jövő feladatai.....	481
<i>Holdampf Gyula</i> : Erdőművelési szakülés	485
<i>Fekete Gyula</i> : Fásítási szakülés	491
<i>Sitkey János</i> : Erdőhasználati szakülés	494
<i>Palócz József</i> : Gépesítési szakülés	497
<i>Bogár István</i> : Erdőfeltárási-műszaki szakülés	499
<i>Halász Aladár</i> : Erdészeti gazdaságtani szakülés.....	504
<i>Lengyel Andor</i> : Erdőrendezési szakülés	508
<i>Dr. Kalmár Zoltán</i> : Mikológiai szakülés	510

TANULMÁNYÚT

<i>Dr. Majer Antal</i> : Tanulmányút	512
<i>Béky Albert</i> : Emlékezés dr. Róth Gyulára.....	512
TÁRSASÁGI PROGRAM és a jubileumi ünnepségek résztvevőinek névsora	516
<i>Jérome René</i> : IUFRO XXII. nemesítési szekciójának munkaülése	520
<i>Tóth Miklós</i> : Az erdészeti adatok gépi feldolgozásáról	523

Címkép: Sopron — a jubileumi ünnepségek színhelye

Hátlapon: A Sopron—hidegvízvízlgyi erdő (Foto ERTI, Jérôme R. felv.)

СОДЕРЖАНИЕ

Юбилейные научные заседания

<i>Л. Фельдеш</i> : Положение лесного хозяйства в Венгрии и задачи его в будущем	481
<i>Дь. Холдамф</i> : Заседание лесоводов	485
<i>Дь. Фекете</i> : Заседание по облесению	491
<i>Й. Шиткеи</i> : Заседание по лесопользованию	494
<i>Й. Палоц</i> : Заседание по механизации	497
<i>И. Богар</i> : Заседание по техническому обследованию леса	499
<i>А. Халас</i> : Заседание по лозводной экономии	504
<i>А. Лендьел</i> : Заседание по лесостроительству	508
<i>Д-р З. Калмар</i> : Заседание по микологии	510

Научная экскурсия

<i>Д-р А. Майор</i> : Обход леса	512
<i>А. Беки</i> : Памяти о д-ре Дюла Рот	512
Общественная программа и список участников юбилейных заседаний	516
<i>Р. Жером</i> : XXII. рабочее заседание селекционной секции „IUFRO“ научная экскурсия во Францию	520

INHALTSVERZEICHNIS

WISSENSCHAFTLICHE TAGUNG ANLÄSSLICH DES JUBILÄUMS DES UNGARISCHEN LANDESFORSTVEREINS

<i>Földes L.</i> : Die Lage und die zukünftigen Aufgaben der ungarischen Forstwirtschaft	481
<i>Holdampf Gy.</i> : Fachsitzung Waldbau	485
<i>Fekete Gy.</i> : Fachsitzung Baumpflanzung	491
<i>Sitkey J.</i> : Fachsitzung Waldbenutzung	494
<i>Palócz J.</i> : Fachsitzung Mechanisierung	497
<i>Bogár I.</i> : Fachsitzung Walderschliessung und Technik.....	499
<i>Halász A.</i> : Fachsitzung Forstökonomie	504
<i>Lengyel A.</i> : Fachsitzung Forsteinrichtung.....	508
<i>Dr. Kalmár Z.</i> : Fachsitzung Mykologie	510

STUDIENREISE

<i>Dr. Mayer A.</i> : Waldbegang	512
<i>Béky A.</i> : Dr. Gyula Róth zum Gedächtnis	512
Gesellschaftliches Programm und das Namenverzeichnis der Teilnehmer der Jubiläumsfeierlichkeiten ...	516
<i>Jérome R.</i> : Arbeitssitzung der Sektion XXII für Forstpflanzenzüchtung der IUFRO.....	520

Jubileumi tudományos ülésszak

Az Országos Erdészeti Egyesület jubileumi közgyűlése másnapján jubileumi tudományos ülésszakon tárgyalták meg a szakma képviselőinek legjobbjai a magyar erdőgazdálkodás fejlesztésének irányát. Öt szekcióban, nyolc szakülés foglalkozott az egyes részterületekkel.

A tudományos ülésszakot még a közgyűlés plénuma előtt *Földes László* miniszter-helyettes elvtárs, az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőjének „A magyar erdőgazdaság helyzete és jövő feladatai” című előadása nyitotta meg.

Földes László:

Tisztelt ünnepi Közgyűlés!

Hölgyeim és Uraim!

Kedves Elvtársak!

Bár *Madas* elvtárs bejelentette, hogy az ünnepi közgyűlésnek, vándorgyűlésnek vége és kezdődik a munka, de engedjék meg, hogy én is csatlakozzam egy pár mondatdal azokhoz, akik méltatták az eddigiek során, az ünnepi vándorgyűlés során is az Országos Erdészeti Egyesület 100 éves tevékenységét.

Nehéz az ismétlést elkerülni, de mégis kötelességemnek érzek egynéhány szót erről is mondani.

Annál is inkább, mert sajnos itt-ott még jelentkezik a tradíciók ápolásának lebecsülése, sőt vannak, akik magukat forradalmárnak érzik és mégis tagadják népünk múltját. Mi nem követjük ezt az irányzatot és mint ahogyan a magyar nép tisztelettel adózik *Rákóczi Ferenének* és *Kossuth Lajosnak*, *Táncsics Mihálynak*, úgy a magyar erdőszéktársadalom is tisztelettel adózik és adózhat nagyjainak, *Bedő Albertnek*, *Kaán Károlynak* és másoknak.

Az Országos Erdészeti Egyesület az adott társadalmi, gazdasági és politikai viszonyok között összefogta az erdőmérnököket és elmélyítette bennük a szakma szeretetét, amely közismert és amely tiszteletet és megbecsülést váltott ki az egész magyar társadalomból.

Nagy érdemeket szerzett az Egyesület a magas színvonalon álló szakirodalom létrehozásában és állandó fejlesztésében.

Egy évszázad alatti tevékenységében számtalan esetben kezdeményezője vagy támogatója volt számos törekvésnek, amelynek célja a magyar erdőgazdálkodás ügyének előmozdítása volt.

Az utolsó két évtized során, mint az közismert, az ország erdősült területének nagyarányú növelésében is, e nagy munkában is részt vállalt az Egyesület és erre a szerepkörre, mint mindenki, aki ebben szerepet vállalt, büszke lehet. E tradícióknak és erőfeszítéseknek elismerését jelenti az a levél, amelyet a Magyar Munkás-Paraszt Kormány elnöke írt a századik évfordulóját ünneplő Egyesületnek, és azok a kitüntetések, amelyeket a Kormány az Egyesület néhány kiemelkedően jó munkát végző tagjának, vezetőjének átnyújtott.

Éppen a nagy múlt és az Egyesületben meglevő óriási erő ösztönöz engem, aki a Kormány megbízásából irányítom a magyar erdőgazdálkodást, hogy ezen ünnepi alkalmat is felhasználjam arra, hogy a jövőről beszéljek — a tennivalókról, feladatainkról.

A ma embere úgy ünnepel, hogy tisztelettel adózik a múltnak — tanul belőle, hogy a ma és a holnap feladatait jól oldja meg. Ha az erdőgazdálkodásban tevékenykedők feladatairól van szó, hosszabb dimenziókra kell előre látni.

Az erdőgazdálkodás *nem tűr meg rövid periódusra szóló elgondolásokat*, tehát ha tennivalókról, feladatainkról szólnunk, nem hónapok, nem is egy-két év távlatára, hanem 5—10—20 évre kell gondolnunk.

De ha a hosszabb időre szóló feladatainkról beszélünk, — és ezt aláhúzzuk — nem azért tesszük, hogy elodázzuk a holnapi feladatainkat, hiszen amit el akarunk érni évek múlva, azt már ma kell elkezdni.

Tisztelt Hallgatóság! Uraim, Hölgyeim! Kedves Elvtársak!

Meg fogják nekem bocsátani, ha nem szólok hosszan azokról a közismert adatokról, amelyek fő jellemzői a magyar erdőgazdálkodásnak, — mint az ország erdősültségének alakulása, fafajösszetétel, tulajdonviszonyok megoszlása, erdősítéssel összefüggő témák, — hanem igyekszem a sok fontos kérdés közül a legfontosabbakat kiemelni, amelyek megoldatlanok.

Ismert tény, hogy hazánk fában igen szegény, és így igen nagymértékű importra szorulunk fában és fatermékben. Figyelemreméltó körülmény ugyanakkor, hogy *jelentős túlérett fatömeget tartunk lábon*.

Folytak ez irányban megközelítően pontos becslések és ezek 10—12, sőt 15 millió m³-re becsülik a lábon álló, túltartott állományt.

Törvényszerű-e, szükséges-e, jó-e ez?

Úgy vélem nem, nem törvényszerű, nem szükséges, nem jó, — hanem *káros*.

A szocialista magyar társadalom nem vádolható azzal, hogy csak a mával törődik és elhanyagolja a holnapot.

Nem vádolható azzal, hogy mindent a mai generációnak akar nyújtani, a következő generáció kárára.

Az erdőgazdálkodásban is a *bővített újratermelést* valósította meg, nem csekély befektetésekkel, ezt teszi most is és ezt fogja tenni a jövőben is, hiszen újabb és újabb ezer és tízezer ha területeket jelöl ki erdősítésre.

Ez a mi rendszerünk jellegéből, lényegéből adódik.

Ha súlyos hiba lenne mindent a mának adni és a holnappal nem törődni, ugyan-csak *hiba lenne csak a holnappal törődni* és a mai generáció érdekeit elhanyagolni. Az idő mint tényező, a szocializmusnak dolgozik, holnap és holnapután, 10—20 év múlva a szocializmus sokkal erősebb lesz, mint ma, gazdaságilag és politikailag egyaránt.

Felesleges tehát úgy eljárunk, mint azok a zsugori szülők, akik minden örömet megvonnak maguktól, hogy gyermekeiknek mindent biztosítsanak. Az ilyen szülők nem bíznak a jövőben és nem bíznak gyermekeik életrealitásával.

Mi nagyon szilárd alapokon nyugvó jövőt biztosítunk gyermekeinknek, nem kell megvonnunk magunktól mindent.

A szocialista társadalom, mint már említettem, a legnehezebb periódusokban is megvalósította az erdőgazdálkodásban is a bővített újratermelést és ezt fogja tenni a jövőben is, — *az élőfatömeg nem csökkent, hanem nőtt — és növekedni fog*.

Nem lehet tehát fenntartani sokáig azt az állapotot, hogy a nagy fa- és fatermék importunk mellett nőjön a lábon álló túlérett fatömeg.

Kötelességünk megvizsgálni, vajon miért alakult ez így? Ez nem egyszerű kérdés. Természetesen sok oka van.

Egyik oka lehet, hogy nem rendelkezünk megfelelő nyilvántartással, erdőleltárral, — ez ma már, ha nem is tökéletes, de megvan.

Tovább kell javítani az erdőleltárt, a nyilvántartást, hogy megközelítő és a tervezés számára biztos alapot jelentsen.

A fafeldolgozó ipar, ha fejlődött is, fejlesztése nem tartott lépést, nem csak a szükséglettel, hanem a lehetőségekkel sem, amelyeket a magyar erdők nyújtanak.

Itt nem csak a farost és faforgácslap gyártásra, hanem a cellulóz és félcellulóz iparra is gondolok.

E tekintetben a lemaradásért nem lehet csak a népgazdasági terveket elkészítő és azokat jóváhagyó szerveket hibáztatni. Hanem a kép teljességéhez hozzátartozik a mi szakembereink szemlélete is.

Mire gondolok?

A magyar erdészek nagy többsége hően szereti a szakmáját és védi az erdőt, és ezeknek az a felfogása, minél több az erdő, a fa, annál jobb.

Holott az élet sokkal bonyolultabb ennél, ez leegyszerűsítés, ami káros lehet, mint ahogyan káros is nálunk.

Minden szakmában van bizonyos egyoldalúság, de úgy vélem, az erdészekben ez erősen kifejlődött.

Sokan úgy érzik, nekünk telepítenünk, művelnünk és termelnünk kell, ez a mi dolgunk és ha ezt jól csináljuk, teljesítettük kötelességünket.

Ez azonban ma már nem elég. *Szélesebb alapon kell gondolkodni, tervezni és dolgozni.* Hazafias kötelességünk a faimport növekedését megállítani és hazai fával helyettesíteni.

Az iparifahányad növelése, — a gazdaságosság érdekében nem járható út. A kapacitás kihasználása is azt kívánja, hogy emeljük a kitermelést.

Nem paradox helyzet-e az, hogy az erdőgazdaságainknak egyre inkább gondot okoz az értékesítés?

Felvetődhet egyesekben úgy is, hogy ez baj, — de ezen változtatni nem a mi, hanem mások gondja — nem a mi, hanem mások hibája.

Ezt nem lehet így felfogni!

Kezdeményezni, ösztönözni kell a népgazdasági tervek készítőit, jóváhagyóit. A tudósokat rá kell bírni, kísérletezzék ki a meglevő faanyagokból a jóminőségű farost, faforgácslap technológiáját, cellulóz, félcellulóz technológiát.

A mi szakembereink, tudósaink elismerésre méltó eredményeket értek el az erdőgazdálkodás egyes ágaiban, példaképpen említem a „Táji erdőtelepítési és erdőfelújítási irányelvek és eljárások”-at, az előhasználat igen kedvező arányát. Ez nagyon jó, — de kevés.

Az egész világon a fatechnológia forradalma megy végbe. A gatter ma már anakronizmusnak számít. A modern kémiai faipar lehetővé teszi minden fafaj felhasználását.

Amíg korábban a cellulóz-gyárak hosszú rostú fenyőt dolgoztak fel, ma már általánosan elterjedőben van a rövid rostú lombos fák feldolgozása, nem utolsósorban az azelőtt hulladéknak, legfeljebb tűzifának használt fatömeg ipari feldolgozása. Megemlítem, hogy egyes fejlett ipari országokban lassan megszűnik a hulladék, már a fűrészport is feldolgozzák, ill. bedolgozzák a forgácslapba.

Az élet azt a követelményt állítja az erdőgazdálkodást folytató vezetők elé, hogy sokkal szélesebb látókörben dolgozzanak, ismerjék a népgazdasági összefüggéseket, kezdeményezők legyenek a famérleg — a szükségletek és lehetőségek — egyensúlyának megteremtésében is.

Vagyis arra van szükség, hogy a befelé fordulást felcseréljük és kifelé — az egész népgazdaság, az egész közvélemény, sőt az *egész magyar közvéleménnyel meg kell ismertetni a valódi helyzetet*, hogy változtatni lehessen.

Ez egyben a szakembereink képzésének az előzőleg mondottakkal szorosan összefüggő kérdése is. Természetesen a szakemberképzés nálunk is sokrétű, folyik technikumokban, egyetemen, szakmunkás iskolákban, de folyik a mindennapi munka közben és ez utóbbiban az Erdészeti Egyesületnek volt, van és lesz fontos szerepe. Az erdészeti szakembereink képzésének során *legfontosabbnak a közgazdasági szemlélet kifejlesztését* kell tekintenünk.

Az árak liberalizáltak lesznek számos cikkféleségben.

Az értékesítés is megváltozik — sokkal jobban ki kell elégíteni a lakosság igényeit — és az állami erdőgazdaságok, faipari vállalataink itt versenyben lesznek a szövetkezetekkel és kisiparosokkal.

Az eredményességük — jövedelmük attól fog függni, hogy milyen kezdeményezők, mennyire ügyesek.

A mi vezetőink iránt más tekintetben is igen fontos követelményeket állít az élet. Az egész világon általános jelenség a városba özönlés, — nálunk is igen erős ez a tendencia. Egyre nehezebb lesz a szükséges munkaerő biztosítása, a fiatal emberek különösen törekszenek a városokba. Az erdőgazdasági üzemekbe egyre nagyobb arányban kerülnek gépek. A gépek egyre bonyolultabbak, szakszerű kezelésüktől függ kihasználhatóságuk foka, ettől függ viszont a termelékenység, jövedelmezőség. Nagyon fontos a gépet kezelő munkások jó kiképzése, de ez nem elég.

A gépek nagytömegű alkalmazása igen magasfokú szervezettséget követel meg. Nem tűri a nagyvonalúságot, a távolról való, irodai bürokratikus irányítást. A magasfokú szervezettségtől, az *operatív vezetéstől* függ a munkások keresete. Ha rosszul keresnek, elmennek máshova dolgozni, ahol könnyebb is a munka, jobbak a feltételek.

Ha nincs elég munkás, állnak a gépek. Ha mindig új munkást kell keresni — és ha találunk is, ami egyre nehezebb lesz — hosszabb ideig tart amíg megtanulja a gép kezelését. A jó munkást meg kell tudnunk tartani.

Ezt elsősorban jó keresettel lehet és kell biztosítani, ez viszont a jó szervezésen múlik. Másodsorban azzal, hogy megbecsüljük, lehetőségeink határában belül gondoskodunk róla, segítünk neki nehézségeiben. A vezetőknek meg kell tudniok értetni vele, hogy fontos munkát végez, meg kell szeretetni a szakmát.

Az erdész szakmát, ahogyan azt sokan elképzelték, máris alaposan átalakították a gépek. De ez a folyamat folytatódni fog, több és főleg többfajta gép kerül az erdőgazdálkodásba.

Természetesen nem kívánható, hogy az erdész szakemberek értsenek a sokféle motorhoz, géphez, úgy mint a gépészmérnökök, technikusok. Ez teljesíthetetlen igény lenne, de a mainál többet kell érteniök hozzá és egyre több — a mainál mindeképpen több — motorhoz, géphez értő embert kell alkalmazni az erdőgazdaságokban.

Az erdőtelepítés, felújítás és a művelés gépesítése le van maradva, igen sokba kerül és sok kézi munkát igényel.

Az élet azt követeli meg, hogy *sokkal nagyobb önállósággal* kell dolgozniuk a szakembereknek, — minden poszton. Nem becsülöm le a régebbi erdészeket. De kétségtelen, hogy egyszerűbb volt a dolguk, nem kellett olyan sokféle cikket termelni mint most, munkaerő is volt bőven, gép is alig volt és a fontos kérdésekben nem nekik kellett döntenie, hanem utasításokat kaptak.

Az utóbbi években már szükség volt az önállóságra, de a jövőben még sokkal nagyobb szükség lesz rá, hiszen az egész gazdasági élet irányítása megváltozik. A

szinte minden részletre kiterjedő terv megszűnik és helyébe a közgazdasági eszközök alkalmazása lép.

Szakembereink látókörének más tekintetben is kell szélesednie. Érdeklődésének ki kell terjednie az *erdőgazdálkodás és a mezőgazdaság, a vízgazdálkodás, az egészségvédelem és a turizmus összefüggéseire* is. Vagyis meg kell szüntetni azt a szemléletet, hogy az erdő valamiféle fagyár. A mai korban a városi ember a gépek, az autók milliói, a rohanó élet ellenhatásaként vágyódik a természet, a folyók, a hegyek és elsősorban az erdők után. Ezt az igényt is ki kell elégítenünk.

A magyar erdészek sok országban megfordulnak, sokat látnak és tapasztalnak. Látják, hogy sok tőkés országban jó, korszerű gépeket alkalmaznak az erdőgazdálkodásban. De látják, hogy milyen sok nehézséget okoz ezekben az országokban a sokmilliónyi paraszti erdőtulajdon, a kis erdőbirtokosok érdekeinek összehangolása, vagyis a társadalmi viszonyok. Nálunk a társadalmi viszonyok a világon a legfejlettebbek. És ez óriási előnyt jelent az erdőgazdálkodásban is. Ezt az előnyt még jobban kell tudni felhasználni a még fejlettebb technikával és szervezettséggel együtt, s akkor óriási eredményeket lehet elérni.

Tisztelt ünnepi Közgyűlés! Elvtársaim!

Láthatjuk, hogy az erdészekre igen nagy és bonyolult tennivalók várnak. Arra kell törekedniök, hogy a gondjaikra bízott erdővagyonnal a lakosság minél többirányú anyagi és kulturális igényeit, szükségleteit kielégítsék.

A helyesen alkalmazott, többoldalú hasznosítás, a korszerű gazdálkodás követelményei az erdészek látókörét szélesítik és lehetővé teszik, hogy munkájuk fokozott mértékben járuljon hozzá az ország jólétének emeléséhez.

Nem kétséges, hogy a 100 éves Erdészeti Egyesület segíteni fog ebben az erdészeknek és amikor ezt fogja tenni, új, nagyszerű szakaszt nyit e nagymúltú Egyesület történetében.

ERDŐMŰVELÉSI SZAKÜLÉS

Dr. Majer Antal a korszerű erdőművelési irányzatokról tartott az erdőművelési szakúléson vitaindító előadást. Rámutatott arra, hogy a technika rohamos fejlődésével és a fa felhasználásának általános, egyes választékoknak pedig rendkívüli fokozódásával az erdőművelésben is új irányzatokat kell követnünk. De ezt követi az erdő közjóléti szerepének egyre nagyobb jelentősége is.

Ennek a folyamatnak következményeként napjainkban mindjobban elkülönül a *természetszerű és az ültetvénytyszerű* erdőgazdálkodás aszerint, hogy a természet erőit, vagy a technika eszközeit használja fel az erdész a fatermesztésben.

Szélsőséges esetben, a természet egyeduralmának érvényrejutásakor alakul ki az *őserdő*, viszont a *fagyárban* technikai úton állítanánk elő fát. A szélsőségek között gazdasági céljainknak megfelelően rendezzük erdőgazdálkodásunkat a *gazdasági erdőkben* (1. táblázat).

Ha a gazdasági erdőben a természet erőit használjuk fel legnagyobb mértékben gazdasági céljaink elérésére, *természetes erdőről* beszélünk. Itt az erdő az őshonos fafajokból újul fel, magas korig tartjuk fenn a faállományokat és zárt állásban vastag törzsű fákat nevelünk bennük.

Természetszerű az erdőgazdálkodásunk, ha a felújítást mesterségesen, de nagyrészt őshonos fafajokkal végezzük. Ha nem őshonos a faállomány, *ültetvénytyszerű*, vagy kultúrerdőről van szó. A technika eszközeinek teljes mértékű felhasználása, talajművelés, öntözés, trágyázás, egyklónú fa alkalmazása esetén beszélünk *faültetvényről*.